

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

Хоровий спів

1. Основна інформація про дисципліну

Тип дисципліни: вибіркова   Форма контролю: залік

Освітній ступінь: бакалавр

Для спеціальності: 014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво)

Обмеження для вибору: наявність пререквізитів: «Хоровий клас», «Хорознавство»

Кількість кредитів (годин): 4 (120 год.; денна: 48 – практичних; 72 - самостійна робота; заочна: 12 – практичних, 108 – самостійна робота)

Мова викладання: українська

Презентаційні матеріали:

https://drive.google.com/drive/folders/1_PoFS9uhq2jVGBRb2oRdpwyGWvHG-xJ4?usp=sharing

2. Інформація про викладача

ПІБ: Чеботар Людмила Іванівна

Науковий ступінь, вчене звання, посада: приват-доцент

Кафедра: музичного та образотворчого мистецтв

Робочій e-mail: ludmilacebotar9@gmail.com

Години консультацій на кафедрі: п'ятниця, 15:00-16:00

3. Цілі дисципліни та результати навчання

Навчальна дисципліна «Хоровий спів» є курсом за вибором. **Метою** курсу є розвиток вокально-хорових навичок студентів, зокрема оволодіння співочим диханням, правильним звукоутворенням, прийомами звуковедення, чіткою артикуляцією і дикцією, набуття навичок співу в хорі. **Предмет** вивчення навчальної дисципліни «Хоровий спів» – є найбільш доступний, захоплюючий і творчий вид практичного музиціювання, який збагачує музичний світогляд, розвиває художній смак, сприяє підвищенню культурного рівня, виховує дисциплінованість, почуття обов'язку і відповідальності за спільну загальну працю.

Основні **завдання** курсу – виховання любові до хорового співу – виду музичного мистецтва, який є найбільш близьким до театрального мистецтва, оскільки об'єднує літературний художній і музичний образи. Під час занять з хорового співу студенти навчаються розкривати сутність не тільки художнього образу, але й музичного, що сприяє розширенню мистецького кругозору та творчого потенціалу майбутнього вчителя. Важливими завданнями в курсі «Хоровий спів» є розвиток мелодичного та гармонічного слуху, інтонації і строю, розвиток чуття ритму, виховання музичного смаку. В процесі занять хорового співу студенти набувають навички орієнтації в загальному хоровому звучанні, вчать слухати хорові партії та аналізувати якість звучання хору в цілому. Метою вивчення дисципліни є: формування всебічно підготовленого спеціаліста для загальноосвітньої школи, здібного на високому рівні організувати та провести урочну, позакласну та позашкільну музично-естетичну роботу, який має володіти власним голосом, мати сформовані вокальні навички.

У **результаті** вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути такі результати навчання:

1. *Знати:*

- музичну термінологію, розуміє основні концепції, теорії та загальну структуру музикознавчих наук;
- розуміти специфіку використання методів, способів, форм музично-педагогічної та музично-інформаційної діяльності вчителя;
- дотримується системи духовних, професійно-педагогічних, етико-естетичних, мистецьких цінностей у навчально-виховній та організаційній діяльності вчителя мистецтва, музичного мистецтва;
- психолого-педагогічні аспекти навчання, виховання, розвитку учнів середньої школи.

2. *Вміти:*

- демонструвати уміння вирішувати музично-педагогічні проблеми, оригінальність і гнучкість творчого мислення у процесі конструювання, інтерпретації та реалізації музично-педагогічних ситуацій;
- застосовувати сучасні педагогічні технології, в тому числі і інформаційні, для забезпечення якості навчально-виховного процесу в середніх загальноосвітніх закладах, закладах мистецької позашкільної освіти;
- застосовувати методи діагностування досягнень учнів, здійснювати педагогічний супровід процесів соціалізації, професійного самовизначення учнів.

3. *Комунікація*

- демонструє толерантне ставлення до загальнолюдських, національних, особистісних, мистецьких цінностей;
- налагоджує духовну спільність, співпереживання і співпрацю учнів і вихованців, ефективно працює в мистецько-творчому учнівському і педагогічному колективах освітнього закладу, інших мистецьких об'єднаннях.

4. *Автономність та відповідальність*

- здатний вчитися впродовж життя і вдосконалювати з високим рівнем автономності набуту під час навчання кваліфікацію;
- здатний створювати рівноправне і справедливе освітнє середовище.

4. Зміст дисципліни

№	Тема	Зміст теми
1.	Тема 1. Правила постави хориста	Співацька постава – це термін, який визначає положення, яке повинен прийняти співак перед початком співів: невимушене, але підтягнуте положення корпусу з розправленими спиною та плечами, пряме вільне положення голови, стійка опора на обидві ноги, вільні руки.
2.	Тема 2. Робота над диханням в хорі	Дихання – це один з основних факторів голосоутворення. Співацьке дихання відрізняється від звичайного вольовим управлінням, особливо процесом видихання. Співацьке дихання складається з трьох фаз: 1. Вдих – береться через ніс, або через ніс та рот одночасно, спокійно та безшумно; 2. Затримка дихання – це миттєвість, коли мобілізуються голосові зв'язки, відчуття щільності взятого дихання. 3. Видихання – повинно бути спокійним, рівномірним, економним, з відчуттям стану вдихання, на опорі звуку. Існують три типи дихання: ключичне, грудне та нижньореберне (діафрагмальне). Правильне дихання змішане – грудно-діафрагмальне. Тривалість видиху у дітей молодшої групи 1-1,5 секунди, у дітей старшої групи – 3-5 секунд, тому

		діти молодшої групи беруть дихання між словами, а старшої – між короткими музичними фразами.
3.	Тема 3. Елементарні навички звукоутворення	Звукоутворення – це процес виникнення звуку, який пов'язаний з чотирма його характеристиками: висота, сила, тривалість та тембр. В момент звукоутворення повітря проривається крізь голосову щілину, голосові зв'язки починають вібрувати і потік повітря підлягає цьому коливанню. Прийоми звуковедення – це спосіб виконання в співах: легато, нон легато, стакато. Основою звуковедення є легато, тобто безперервний та зв'язний спів, який забезпечує протяжність та наспівність звуку. Для виховання правильного природного звукоутворення дошкільникам корисно співати примовки та поспівки у низхідному русі звуком середньої гучності.
4.	Тема 4. Атака звуку	Атака звуку — одна з найважливіших динамічних характеристик художнього звуку в музично-виконавському мистецтві; початковий імпульс звуковидобування, необхідний для утворення звуків при грі на якомусь <u>музичному інструменті</u> або при співі <u>вокальних партій</u> ; деякі нюанси характеристик різних способів звуковидобування, виконавських штрихів, <u>артикуляції</u> і фразування. Види атаки звуку. У вокальній практиці розрізняють три основних види атаки звуку: <ul style="list-style-type: none"> • тверда атака, що забезпечує звучанню голосу гучність, яскравість, енергійність, різкість; • м'яка атака, що надає звучанню голосу м'якість, бархатистість, багатство обертонів; • придихова атака; в розмовній мові цьому виду атаки звуку відповідає голосове звуковидобування при «секретній бесіді», яка ведеться на приглушених тонах і довірчих інтонаціях.
5.	Тема 5. Поняття – хоровий стрій	Хоровий стрій — один з найважливіших елементів вокально-хорової техніки. Хорова практика виробила визначені правила інтонування ступенів мажорних і мінорних ладів. Першим систематизував такі правила П. Чесноков у книзі "Хори і керування ними". Всі зменшені інтервали інтонуються в бік звуження, а збільшені інтервали - в бік розширення
6.	Тема 6. Звуковедення legato, nonlegato, staccato	Шкала щаблів злитності або розчленованості простягається від <i>legatissimo</i> (максимальна злитність звуків) до <i>staccatissimo</i> (максимальна кратність звуків), умовно розподіляючись на три зони — <i>legato</i> , <i>non legato</i> та <i>staccato</i> . На смичкових інструментах артикуляція здійснюється

		веденням смичка, на духових — регулюванням дихання, на клавішних — зняттям пальця з клавіші, у співі — різними прийомами використання голосового апарату. В нотному записі артикуляція позначається відповідними словами або графічними знаками — лігами, горизонтальними рисками, крапками, вертикальними рисками та ін.
--	--	---

5. Політика курсу

Відвідування навчальних занять

Згідно з «Положенням про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ» студенти мають обов'язково бути присутніми на практичних заняттях. Студент, який з поважних причин, підтверджених документально, не мав був відсутній на практичному занятті, має право на відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання. Студент, який не використав надане йому право у встановлений термін або пропустив заняття без поважних причин, отримує за кожне пропущення заняття 0 балів. Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, мають в повному обсязі виконати додаткові індивідуальні завдання, попередньо узгодивши їх з викладачем. Присутність на модульній контрольній роботі є обов'язковою. У випадку відсутності студента на проміжному контролі з поважної причини, підтвердженої документально, йому призначається інша дата складання модульної контрольної роботи.

Академічна доброчесність

Студенти мають дотримуватись правил академічної доброчесності відповідно до «Кодексу академічної доброчесності та корпоративної етики». Наявність академічного плагіату в студентських доповідях є підставою для виставлення негативної оцінки. Списування студентів під час проведення практичних занять та модульної контрольної роботи є підставою для дострокового припинення складання та виставлення негативної оцінки.

Використання технологій штучного інтелекту

Використання технологій штучного інтелекту на курсі «Хоровий спів» у вищому навчальному закладі може зробити навчання більш ефективним та цікавим. Одним з можливих застосувань є використання інтелектуальних систем для аналізу голосу студентів. Це дозволяє викладачу отримувати об'єктивну інформацію про рівень виконання партитур та вокальну техніку кожного студента. Голосові асистенти, такі як Siri, Google Assistant або Alexa можуть допомогти здобувачам отримати доступ до інформації про хоровий спів, отримати поради щодо покращення навичок співу. За допомогою штучного інтелекту можна створювати віртуальні хори, які можуть бути використані для навчання та відпрацювання репертуару. ШІ може допомогти студентам та викладачам у створенні гармонійних аранжувань для хорових композицій.

Загалом, використання технологій штучного інтелекту може значно полегшити і покращити процес навчання, роблячи його більш ефективним і цікавим для здобувачів вищої освіти.

6. Контрольні заходи та критерії оцінювання

Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	зараховано
70-89	
51-69	
26-50	не зараховано

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	70 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом.0,7	30 балів (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	35 балів (поточний контроль)	16 балів (проміжний контроль)

Форма проміжного контролю: модульна контрольна робота

Форма підсумкового контролю: залік

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Критерії оцінювання завдань самостійної роботи

Вид	Максимальна кількість балів
Робота над ланцюговим диханням	5
Робота над вокальною дикцією	5
Напрацювання якості звукоутворення та вокально-хорової звучності	5
Розвитк співу а саррелла	5

Критеріями оцінювання роботи над ланцюговим диханням є: виконання хоровими партіями тривалих фраз і навіть цілих творів без цезур для взяття повітря.

Роботи над вокальною дикцією оцінюється за такими критеріями: хор проспівує довгі голосні та швидко промовляє приголосні, чітко артикулює м'які та тверді приголосні, приглушує при виконанні шиплячі приголосні.

Роботи над якістю звукоутворення та вокально-хорової звучності визначається вмінням добирати вправи для розкріпачення нижньої щелепи, хористи співають академічним звуком (заокругленням голосних).

Розвитк співу а саррелла: чисте інтонування, відтворення гармонічного строю.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Спів хорових партій творів з акомпанементом	15 балів
Спів хорових партій творів з супроводом	15 балів
Усього	30 балів

Критеріями оцінювання співу хорових партій є: чистота інтонування, дотримання точного ритму, темпу, характеру звуковедення, динаміки.

Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю.

7. Основна література та інформаційні ресурси

1. Духовні твори українських композиторів для дитячого хору а'саррелла. Упорядник Л. Дичко. – К.: 2000.
2. Кошиць О. Українські народні пісні для мішаного хору. Упор. О.Мінківський. – К.: Мистецтво, 1965.
3. Гадалова І. М. Музика та співи. Методика викладання: навчальний посібник / І. М. Гадалова. – Київ : Вища школа. – 1996. – 425 с.
4. Масол Л. М. Вивчення музики в 1 – 4 класах: навчально-методичний посібник для вчителів / [Л. М. Масол, Ю. О. Очаковська, Л. В. Беземчук, Т. О. Наземнова]. – Х.: Скорпіон, 2003. – 144 с.
5. Михайлова М. Хорова робота в початковій школі / М. Михайлова, О. Шувалова // Мистецтво у школі. – 2003. – №3. – С. 43 – 47.
6. Печерська Е. П. Уроки музики в початкових класах: навч. посібник / Е. П. Печерська. – К.: Либідь, 2001. – 272 с.
7. Раввінов О. Роздуми про хори хлопчиків / О. Раввінов // Музика. – 1973. – №2. – С. 27 – 28.
8. Білявський Е. Засвоєння сучасної музичної мови в хорі. – К.: Музична Україна, 1984.
9. Дичко Л. Літургія. Хорові твори. – К., 2004.
10. Духовні твори українських композиторів. / Упорядник Л. Дичко. – Київ, 2000.
11. Леонтович М. „Хорові твори – 1961 року” / Упорядник Вериківський М. / Київ, 1961.
12. Співає „Думка”. Хорові твори. – К., 2003.

13. Співає Український народний хор ім. Г. Верьовки. / Упорядник Авдієвський А. – К., 2005.
14. Степовий Я. „Проліски”. Збірка пісень для дітей. – К.; Музична Україна, 1983.
15. Степурко В. «Царює Господь». Хорова бібліотека камерного хору Київ”. – К., 2001.
16. Хорові твори світової класики для дитячого та жіночого хору./Упорядник Зеленецька І.. – Київ, 2006.
17. Хорові твори українських композиторів для дитячого та жіночого хору. /Упорядник Зеленецька І.. – Київ, 2004.
18. Чеботар Л.І. Деякі аспекти формування художньої культури майбутнього вчителя музики на заняттях з вокально-хорових дисциплін. INTERNATIONAL ACADEMY JOURNAL. «Web of Scholar». 11(29), 2018.

Затверджено на засіданні кафедри музичного та образотворчого мистецтв
від 06 лютого 2024 р., протокол № 7